Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Issued daily except Sundays and Holidays

LETO—YEAR XI. | Entered as second-class matter January 23, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | CHICAGO, ILL. PONDELJEK 15. APRILA (APRIL) 1918 | ŠTEV.—NUMBER 88.

Published and distributed under permit (No. 168) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

ELIKA TEKMA ZA LIBERTY-BONDE.

V prvem tednu kampanje je bilo posojila podpisanega za več kot pol miljarde. Mnoga mesta dosegla določeno število.

DRŽAVI OREGON IN IOWA V TEKMI.

Chicago, Ill. — Iz Washingtona poročajo oficijelno, da je država Oregon prva kupila in podpisala eliko tretjega posojila svobode, ot ga je bilo zanjo določenega.

Država Iowa trdi, da je dosegla anjo določeno vsoto in zahteva astno zastavo. Do sobote zjutraj niso imeli v Washingtonu oficinega poročila, ki podpira njeno ahtevo.

Mesti Portland, Ore., in Toledo, hio, sta se prvi zglasili za častno stavo. Mesti štejeta po 100,000 225,000 prebivalcev.

Zakladniški department ima odčiti, ali je bilo mesto Burlington, , ali Joliet, Ill., prvo med mesti, štejejo manj kot 25,000 prebivalcev, ki so si priborila častno esto.

Sioux City je prvo mesto med esti, ki štejejo od 25,000 do 50,- 0 prebivalcev, Lynn, Mass., pa rvo mesto med mesti ,ki štejejo d 50.000 in 100,000 prebival- v.

Oficijelna poročila za prvih štidni kampanje poročajo, da je o prodanih in podpisanih za 75,919,000 zadolžnic tretjega poila svobode. Seveda ta poroči- ne dajejo prave slike o položž, ker iz mnogih krajev še pogreo poročila.

Iz New Yorka je došla vest, da bil Aleksander Aleksandrovič ublikov, ki je aretiral ruskega rja Nikolaja in ga gnal v zapor Carskem selu, član bivše ruske me in minister za komunikacije revolucionarni vladi, izvoljen edsednikom ruskega odbora za mpanjo tretjega posojila svode.

Slovenski narod ni nikjer naseen številno, če odštejemo par nabin, zato je način naše propande različen od drugih narodov, so gosto naseljeni po večjih naninah. Kljub temu mora biti nametoda ravnotako učinkovita t drugih narodov in doseči movsakega Slovenca, če dela v veem industrijskem središču, ali v majhni rudarski ali šumarnaselbini.

Prvi del agitacije izvrši časoje, ki daje pojasnila in navodio tretjem posojilu svobode. Poobno delo pa morajo izvršiti venska podporna, gospodarska, turna in politična društva.

Že enkrat smo povedali, da ima ako društvo enkrat v mesecu o. Če ta seja odpade koncem mpanje za tretjo vojno posoji- naj društvo obdrži izredno se- Na tej seji naj predsednik, nik ali katerikoli drugi član ži pomen tretjega vojnega sojila. Slovenski listi so prinetoliko gradiva o stvari, da lako vsakdo predava o stvari, ki a količkaj govorniškega daru. akdo lahko kupi zadolžnice svode na vsaki banki, v tovarni, šoitd., če jih njegovo društvo ne ieitira, ali če ni v naselbini poen slovenski odbor, ki jemlje dpisovanja za posojilo na zna- Nihče se ne more izgovarjada ne ve, kje naj podpiše poso- Slovenci, ki so tako revni, da moreje kupiti zadolžnic tretga posojila svobode, naj nagorjajo premožnejše Slovence, da leže svoj denar v tretjem posoa svobode. Tako delajo vsi Slonei za posojilo. Kdor ne more piti posojila, pa z agitacijo namesti, da drugi kupijo zadolžni- in tako pomaga k uspehu poso-a.

John Verderbar, tajnik SNPJ., priobčil v sredini izdaji "Proste" navodilo, da naj vsak član NPJ. izreže kupon in nanj zaše, koliko je kupil vojno hranilmamk in zadolžnic svobode. kupon naj pošlje svojemu ašenemu tajniku, ki bo konkampanje sestavil poročilo in

(Dalje na 2. strani, 2. kolona)

123.000 VOJAKOV BODO NATURALIZIRALI.

Toliko inozemcev je v armadi, ki še niso državljani. — Kompromis v zadevi špionažne predloge.

SENATOR OVERMAN NE ODNEHA.

Washington, 15. aprila. — Maršal Crowder je sinoči poklical v armado 49,843 izžrebanih mož, ki imajo biti v taboriščih do 15. maja. Illinois mora dati 8047 mož.

Washington, 14. aprila. — Konferenčni odsek obeh zbornic je včeraj črtal v špionažni predlogi določbo, ki predpisuje kazni za oviranje produkcije vojnega materijala v tovarnah in delavnicah. Obenem je odsek potrdil sklep senata, da izostane določba, ki dovoljuje delavcem štrajkati za večjo plačo. Na ta način je odsek naredil nekakšen kompromis med poslansko zbornico in senatom. Ostala pa je v predlogi določba, ki predpisuje kazen tridesetih let ječe in $10,000 globe za vsakogar, ki z besedo ali dejanjem nasprotuje ali škoduje Združenim državam v vojni. Tukaj so všteti pregreški poškodovanja vojnega materijala, železnic, mostov, živine, tovarn itd.

Zbornica je včeraj sprejela senatno resolucijo s 325 glasovi proti trem, na podlagi katere bo vlada klicala rekrute na temelju števila mož v prvem razredu, ne pa na temelju števila prebivalstva v državah.

Senat se zdaj bavi s predlogo za naturaliziranje inozemcev v ameriški armadi. V armadi je 123.000 nedržavljanov in med temi je 76,000 mož ,ki še nimajo prvega papirja, toda izjavili so, da hočejo ostati v armadi in se boriti za Ameriko. Teh vojakov pa ne morejo poslati čez morje toliko časa, dokler niso državljani in kongres bo zdaj skrbel, da jim čimprej podeli popolno državljanstvo.

Washington, D. C. — Senator Overman je nastopil odločno za svojo predlogo, ki pooblašča predsednika, da reorganizira vojne departmente po potrebi. Njegov odločen nastop je napravil ugoden vtis v krogih, ki žele odkritosrčno, da zmaga demokracija v tej vojni in ki zaupajo predsedniku Wilsonu kot voditelju napredne misli v tem gigantičnem boju med demokracijo in avtokracijo. Senator Overman je dejal, da bo trdno zahteval, da bo njegova predloga sprejeta brez dodatnih predlogov.

Po konferenci z glavnim poštarjem Burlesonom je senator Overman izjavil, da je odklonil spremembne predloge, ki so jih stavili senatorji v opoziciji proti predlogi. Opozicija zahteva, da se napravi izjema za meddržavno trgovsko komisijo, zvezni rezervni odbor in zvezno obrtno komisijo.

Senatni odsek za vojaške zadeve je sprejel na priporočilo generala Pershinga predlog, ki dovoljuje ameriškim vojakom sprejeti odlikovanja od zaveznikov in dajati ameriška odlikovanja zaveznikom vojakom.

Sprejeta je bila tudi predloga justičnega departmenta, ki določa kazni za sleparje, ki nosijo uniforme in odlikovanja zaveznikov, pa nimajo pravice.

Senatni odsek za vojaške zadeve je nadalje priporočil soglasno imenovanje Frederick P. Keppela, dekana kolumbijske univerze, pomožnim vojnim tajnikom.

Kongresni zborniei je bila priporočena predloga mr. Flooda, ki prepoveduje ljudstvu odpotovati iz Združenih držav ali pa prihajati vanje v vojnem času, če tvori javno nevarnost. Justični department je podal izjavo, da po obstoječih zakonih nimajo eksekutivni departmenti moči, da zabranijo splošen odhod iz Združenih držav ali pa prihod vanje.

VREME.

Chicago in okolica: V ponedeljek jasno in v torek morda dež. Lahki vzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: Najvišja 54, najnižja 45.

ZEMLJIŠČA ZA VOJAKE, KO MINE VOJNA.

Miljone akrov zemljišča bodo razdelili med vojake po končani vojni.

V COLORADU IN MISSISSIPPI.

Chicago, Ill. — Mr Lane, tajnik za notranje zadeve, je govoril o načrtu, po katerem bodo razdelili miljone akrov sveta v srednjem zapadu med vojake po končani vojni.

"Tu imamo načrt za vpostavljenje, ki je zelo enostaven," je rekel mr. Lane.

"Ob reki Colorado imamo en miljon ali več akrov sveta, ki ga lahko umetno namakamo, če zajezimo reko, razvijemo moči in dvignemo vodo.

"Treba bo mnogo ljudi, da se izvrši to delo, ki se vrnejo iz armade. Zgradili bodo centrale za proizvajanje sile in jarke. Izplačalo se bo fantom poljedelstvo na tem svetu.

"Vsak naj dobi štirideset akrov s hišico in živino, odplača naj pa stric Samu z delom pri gradnji ombrata, ki omogočuje to delo.

Dam vam lahko 4,000,000 akrov sveta za umetno namakanje, če mi daste delavce. Po tem pridem do doline Mississippi. Tam je 15,000,000 akrov poplavljenega sveta. Gradite obrežne nasipe, ohranite svet in ga razdelite med može."

Dejal je, da predsednik Wilson ostane voditelj napredne misli in naj mu ljudstvo zaupa, pa naj prihajajo še tako razburljive brzojavke.

TESARJI DOBE 80 CENTOV NA URO.

Chicago, Ill. — Okrajni svet organiziranih tesarjev poroča, da je organizacija sklenila novo pogodbo s podjetniki, ki je veljavna za tri leta in konča 1. junija 1921. Tesarji dobe 80 centov na uro, sedaj dobivajo po 70 centov. Vseh organiziranih tesarjev, ki izvršujejo stavbinska dela, je štirinajst tisoč.

Tesarji, ki delajo v delavnicah, dobe prvo leto 50 centov na uro, drugo leto 55, tretje 60 centov. Delali bodo le osem ur na dan. Sedanji delavnik je znašal osem in pol. Pogodba je veljavna za tri leta.

Povoljno rešitev pogodbe so praznovali z razvitjem službene zastave, ki ima 421 zvezd, ki govore, koliko mož je dala organizacija v armado.

KAJZERJEV AGENT POBEGNIL.

Chicago, Ill. — Heramba Lal Gupta ,obsojen v Chicagu, ker je hotel zanetiti revolucijo v Indiji, je pobegnil. Obsojen je bil na tri leta ječe in $200 denarne kazni.

Obsojen je bil dne 29. oktobra in smel se je prosto gibati, ko je položil $5,000 poroštva v gotovini. Zadnjikrat so videli Gupto v Floridi. V splošnem sodijo, da je pobegnil na Kubo.

Gupta spada med zaupne osebe v nemškem špijonažnem sistemu in bo skušal najbrž priti v Berlin s pomočjo potapljače.

Gupta je prišel v Združene države pod pretvezo študenta, ki hoče razširiti svoje znanje. Prisojena mu je bila nižja kazen, ker je sodnik smatral za olajševalno okolnost, da kot Indijec sovraži Anglijo.

IZ CHICAGA ODIDE 1,600 NOVINCEV V NARODNO ARMADO.

Chicago, Ill. — V narodno armado odide s pozivom, ki prične 25. aprila in traj pet dni, iz države Illinois 8,000 novincev. Med njimi ob 5,000 belopoltnikov in 3,000 zamorcev. Mesto Chicago bo dalo približno 1,600 novincev.

22 MLAČNEŽEV PRIJETIH.

St. Louis, Mo. — Tukajšnja policija je aretirala 22 mlačnežev, ki so se hoteli odtegniti vojaški službi.

AVSTRIJSKI CESAR SE BI RAD OPRAL.

Karl zvrača krivdo na svojo tašče. V Nemčiji govore o Karlovem izdajstvu.

NA DUNAJU PRAVIJO, DA JE PISMO PONAREJENO.

Washington, 14. aprila. — Avstrijsko poluradno pojasnilo glede Karlovega mirovnega pisma se glasi — kakor poročajo iz Francije — da je znano pismo pisala vojvodinja Parma, mati cesarice Cite, svojemu sinu grofu Sikstu Burbonskemu in cesar Karl je menda dodal nekaj vrstic s svojim podpisom.

Iz Pariza poročajo: "Pismo avstrijskega cesarja, ki ga je obelodanila francoska vlada, je napravilo velik vtisk med žurnalisti centralnih držav v Bernu, Švica. Avstrijski in nemški žurnalisti so imeli sestanek in tekom vroče debate je eden vzkliknil: "Pismo je bomba, ki ne sme ostati brez posledic. Karl se bo moral odpovedati prestolu."

Predno je bilo pismo objavljeno, so na Dunaju verjeli lažem grofa Černina in cesarja Karla in govorili, da je vsa stvar izmišljena. Toda zdaj je zavladala konfuzija v taborih Nemčije in Avstrije in očividno je, da bodo odgovornost za pismo skušali vreči na kakega člana cesarske familije."

Amsterdam, 14. aprila. — Avstrijski zunanji minister Černin je izdal uradno izjavo, v kateri trdi, da je cesarjevo pismo, objavljeno v Parizu, ponarejeno. Dalje pravi, da je bilo pismo čisto privatnega značaja in v njem ni bilo ničesar o Belgiji. Kar se tiče Alzacije, je Karl pisal: "Francosko zahtevo po Alzaciji bi podpiral z vsemi sredstvi in svojim osebnim vplivom, če bi bila pravična." Te besede — izjavlja grof Černin — so zdaj zasukane.

Dunajsko časopisje, kateremu je bilo šele v soboto dovoljeno omeniti afero, ne taji, da ni cesar pisec pisma, toda pravi, da "resnična vsebina najbrže ne bo nikdar objavljena."

Kakor javljajo iz Berlina, je kajzer Viljem zadovoljen s pojasnilom cesarja Karla, ki je brzojavil prvemu, da se francoska vlada laže. Kljub temu pa še prihajajo razburljive vesti iz Nemčije o tej aferi. Militaristi očitajo v svojih glasilih cesarju Karlu izdajstvo in zahtevajo, da se Avstrija postavi pod varuštvo Nemčije. Nemški postrijski vladi noto, ki je pa še v tajnosti na Dunaju je dostavil av tajnosti.

Pariz, 14. aprila. — "Petit Parisien" piše, da je bila vsebina Karlovega pisma takoj sporočena vsem zaveznikom, čim ga je prejela francoska vlada. Kmalu potem se je vršila medzavezniška konferenca, na kateri so razpravljali o tem pismu toda sklep je bil, da se zavezniki ne morejo ozirati na Karlove nasvete, dokler ni pismo odobreno v Berlinu.

Amsterdam, 14. aprila. — Eden socialističnih voditeljev izjavlja tukaj, da je avstrijski cesar pisal dva pisma. Drugo, ki še ni objavljeno, je bolj podrobno. Karl se je ponudil, da pošlje delegate na gotovo mesto. Po ruski revoluciji se je Karl navsomoč tudil, da pridobi zaveznike za mir.

VIHAR NA VZHODU.

New York, N. Y. — Prek mesta je bril skozi 96 ur vihar, ki je prinesel sneg in dež.

V mnogih newyorških občinah je potrgal brzojavne žice.

DANIELS HOČE POVEČATI MORNARIŠKO POSTAJO.

Washington, D. C. — Mornariški tajnik naznanja, da priporoči kongresu, naj dovoli potrebno vsoto denarja za nakup zemljišča, ki bo služilo za povečanje velikojezerskega mornariškega vežbališča pri Chicagu.

Mornariški tajnik je dejal, da ne more povedati, koliko sveta bo kupil, dokler ne konferira o stvari z mornariškimi oficirji.

NOVI NEMŠKI NAPADI ODBITI V FLANDRIJI.

V siloviti bitki za Bailleul niso Nemci dosegli druzega kakor nove gore mrličev. Na francoski fronti se nadaljuje topniška bitka. Ameriška bojna ladja "Cyclops" z 293 možmi izgubljena.

Nemci izgubili 400 mož v novi bitki z Američani.

London, 15. aprila.—Vojni stan je sinoči poročal, da so Nemci ves dan v nedeljo napadali Bailleul, važno železniško središče v Flandriji južnozapadno od Messinesa, toda vsi napadi so bili odbiti in sovražnik je imel strašne izgube. Neuve Eglise je še vedno v rokah angleških čet. Sovražna artilerija je bila včeraj delavna v okolišu Alberta.

Paris, 15. aprila. — Sinočnje uradno poročilo se glasi, da ni bilo včeraj infanterijskih bojev na francoski fronti. Bilo je le topniško bojevanje.

Z ameriško armado v Franciji, 15. aprila. — Štirt nemške kompanije so včeraj zjutraj napadle Američane na desnem bregu Mase, severno od St. Mihiela (južnozapadno od Verduna), toda ameriški vojaki so po ljutem boju vrgli Nemce nazaj. V ameriških zakopih je ostalo 84 nemških mrličev in deset ranjencev. V sobotni bitki v gozdu Apremont so Nemci izgubili sto mrtvih in 300 ranjenih. Pet Američanov je ujelo 19 Nemcev in vplenili so jim dve strojni puški in večjo množino drugega materijala.

Berlin čez London, 15. aprila.—Nočno poročilo nemškega glavnega stana se glasi: Na bojišču ob reki Lys so bili danes uspešni boji med Nieu Werkerkom in Vieux Berquinom. — Severno od St. Mihiela smo izvršili uspešen napad na ameriške čete. Prizadjali smo jim velike izgube in privedli ujetnike.

Washington, 15. aprila. — Mornariški department je sinoči poročal, da je izgubljena bojna ladja "Cyclops", 19,000 ton in s 293 možmi, katera bi morala priti v ameriško luko še 12. marca, pa je še danes ni.

Amsterdam, 15. aprila. — Večinske stranke v nemškem državnem zboru so spremenile stališče z ozirom na mirovne pogoje in zdaj zahtevajo aneksije in veliko odškodnino na račun zapadnih zaveznikov. Večinski socialisti so tudi za aneksije.

London, 14. aprila. — Maršal Haig je včeraj dobil sveža pojačanja iz Anglije in njegova bojna črta je vsled tega vzdržala ponovne nemške napade. Angleži so odbili napade na obeh bokih svoje nove fronte v okolišu Armentieresa in na nekaterih krajih so vrgli Nemce nazaj in reokupirali izgubljene pozicije. Tako na primer so vzeli Neuve Eglise, kjer je sovražnik imel velikanske izgube.

Medtem, ko se nadaljuje divja bitka v Flandriji, so Francozi stopili včeraj v ofenzivo na južnem boku nemške črte v okolišu Montdidiera in iztrgali sovražniku nekaj teritorija na dveh tretjinah milje; istočasno je bil zdrobljen nemški napad v okolišu Noyona.

Francozi so bili včeraj zmagovalci tudi med rekama Somme in Luce, kjer so v silovitem napadu iztrgali Nemcem vas Hangard vzhodno od Amiensa.

Včerajšnje vesti iz bojišča so se glasile zelo ugodno za zaveznike. Angleška armada je dobila na pomoč nove rezerve in pojačale so jo tudi francoske divizije v Flandriji. Nemci se z vso silo zaganjajo proti Bailleulu in še vedno napadajo hribe v okolici Messinesa. Maršal Haig poroča, da so bili vsi ti napadi odbiti s silnimi izgubami za sovražnika. Na južnem koncu flandrske fronte so Angleži odbili celo vrsto divjih napadov med Festubertom in Givenchy. V središču fronte so Nemci z velikimi žrtvami potisnili angleške čete eno miljo nazaj in okupirali Merville. Razume se, da bodo Angleži napeli vse sile, da ustavijo sovražnika, kajti izguba vsake nadaljne postojanke v tem okolišu ugroža ne samo starodavno mesto Ypres v Belgiji, temveč tudi mnoga važna železniška križišča v severni Franciji in končno pristanišča Dunkirk in Calais ob morski ožini.

URADNA POROČILA.

Angleško poročilo.

London, 14. aprila. — (Nočna depeša.) Po hudem boju se je sovražniku sinoči posrečilo priti v vas Neuve Eglise, toda danes zjutraj so naše čete izvršile močan protinapad in izgnale Nemce iz postojanke; dobili smo večje število ujetnikov, med katerimi je tudi poveljnik bataljona. Poskušan napad južno od Meterena smo preprečili in odbili štiri napade na naše pozicije južnovzhodno od Bailleula. Sovražnik je imel velike izgube v teh bojih.

Francosko poročilo.

Pariz, 14. aprila. — (Nočna depeša.) Zapadno od Lasignija so naše čete danes izvršile napad na gozd severnozapadno od Orvillers-Sorela in reokupirale več sto metrov ozemlja na več kakor kilometer dolgi fronti. V okolišu Noyona je sovražnik ponovil napad, toda naš topniški ogenj ga je ustavil in Nemci so se morali umakniti z velikimi izgubami.

Podnevu je vojni stan poročal: Francoske čete so v protinapadih vrgle Nemce iz okoliša Hangard-en-Santerra in vsa vas je zopet v naših rokah. Nemci bombardirajo Rems in del mesta je v plamenu. V gozdu Apremont na lorenski fronti so Nemci ponovili napade na francoske in ameriške pozicije v lesovju Brule, ki se pa niso obnesli.

Nemško poročilo.

Berlin (čez London), 14. aprila. — (Nočna depeša.) Na fronti ob reki Lys smo pridobili ozemlje na vsi črti. Drugače ni nič novega.

Iz dnevnega poročila: Med rekama Maso in Moselo smo prodrli v francoske in ameriške zakope in ujeli nekaj mož.

Američani v novi bitki.

Pariz, 14. aprila. — Vojni stan je poročal sinoči, da so Nemci ponovili napade v gozdu Apremont na amer. in francoske pozicije, ki se nahajajo v lesovju Brule. Napadi so bili večjidel odbiti.

Z ameriško armado v Franciji, 14. aprila. — Ameriški glavni vojni stan je včeraj prejel sledeče poročilo z ameriško-francoske fronte v Loreni: "Vse podstavke strojnih pušk so razstreljene, toda topovi vsi do zadnjega delajo kakor pekel."

Nemci so po svojem prvem porazu v sredo ponovili napad severnozapadno od Toula s pomočjo ljutega bombardiranja. Granate so padale kakor toča na ameriške

(Dalje na 3. str. 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada $3 na leto, $1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo $4.50 na leto, $2.25 za pol leta, $1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $3 per year; Chicago and foreign countries, $4.50 per year.

Address:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4628.

Datum v oklepaju n. pr. (Februarja 28-16) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je o tem dnevu potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da ne vam ne ustavi list.

Lažnjiva veličanstva.

Sedanja vojna ni samo stresla prestole, da so nekateri vladarji odleteli kakor gnile hruške z drevesa, — drugi pa še bodo — temveč je kronane parazite tudi potisnila iz njihovih božanskih višin precej nizko doli med navadne zemljane, da lahko vsakdo vidi na njihovih obrazih pege in bradavice poleg drugih odurnih znamenj raznih človeških bolezni.

Pametni ljudje so sicer znali tudi pred vojno in že davno prej, da je tudi kralj in cesar podvržen vsem človeškim boleznim in neznačajnostim in še več: razmere in okolščine, v katerih žive kronani trotje, narede iz njih največje hinavce, falote in prasce. Ampak vojna je dvignila zastor in seznanila tudi naivneže z resnico o "prezvišenih" vladarjih.

Na svetovnem odru sramote stoji zdaj avstrijski cesar Karl. Ta človeček bi bil rad "velik", dasiravno se ni prestol še ogrel pod njim. In dosegel je, da je — **velik lažnik!**

Francoska vlada je pred nekaj dnevi objavila pismo, ki ga je pisal Karl svojemu svaku, princu Burbon-Parmi s prošnjo, da ga odda predsedniku francoske republike in tako je prišlo pismo v roke francoski vladi. V tem pismu, ki je bilo priobčeno v sobotni "Prosveti", stoji — nedvomno je bilo pisano v francoščini — da bo Karl "podpiral z vsemi sredstvi in vsem svojim osebnim vplivom pravično zahtevo Françije z ozirom na Alzacijo in Loreno". Z drugimi besedami se to pravi, da avstrijski cesar podpira povrnitev teh dveh dežel Franciji, kajti to je edina pravična zahteva Francije v tej zadevi. Dalje pravi Karl v pismu, da se morata upostaviti Belgija in Srbija pod pogojem, da Srbija zatre vsako propagando za odcepitev jugoslovanskih krajev od Avstrije. O Rusiji pravi Karl, da pridrži svoje mnenje, dokler ne bo tam "postavne vlade". Ljudska vlada sovjeta je pri njemu seveda "nepostavna"; Rusija bi imela "postavno" vlado le tedaj, če bi tam vladal car ali kajzer, ki lahko deklamira o "svojih" narodih in "svoji" armadi, kakor deklamira on.

Pismo je bilo torej objavljeno in Karl je prišel v škripce. Kaj bodo rekli v Nemčiji? Vsi kajzerjevi trabantje godejo neprenehoma, da sta Alzacija in Lorena nemški deželi in da še niti misliti ni treba, da bi ju Francija dobila nazaj — zdaj pa pride cesar Karl, zaveznik kajzerjev in piše predsedniku Francije, da podpira povrnitev teh dveh dežel!

In Karl si je pomagal iz zadrege z drugo lažjo. Brzojavil je svojemu mogočnemu gospodarju v Berlinu, da se francoska vlada laže in da on "indignantno zanika, da je kdaj podprl zahtevo Francije do Alzacije in Lorene". Dalje pravi strahopetni Karl, da so "avstrijski topovi na zapadni fronti dovolj velik dokaz, da se borim za omenjeni dve deželi in sem pripravljen boriti se za nju kakor za svojo lastno zemljo". Karl zaključuje: "Pri tej priliki Vas (kajzerja) ponovno zagotavljam o popolni solidarnosti, ki obstoji med Vami in menoj in med Vašim cesarstvom in mojim. Nobene intrige in nobeni poskusi, pa naj pridejo od koderkoli, ne omajejo najinega tovarištva v orožju in skupno bova izsilila častni mir."

Te besede spričujejo, da si pruski avtokrat ne more želeti boljšega vazala kot je avstrijski cesar. Ponižni hlapev kajzerjev je povedal vsemu svetu, da so njegove besede "moje cesarstvo, moji narodi, moja armada, moj boj" itd. le deklamacija praznih fraz, kajti v resnici je vse Viljemovo in prusko.

Glavno pa je, kdaj je Karl lagal. Francoska vlada se ne bo blamirala pred svem svetom z objavo pisma, če bi ne bila prepričana, da je avtentično. Clemenceau je že enkrat povedal, da laže grof Černin in z njim vred cesar Karl, ker trdita, da je Francija pod roko iniciatirala nekakšne mirovne sestanke v Švici. Karl se torej laže svojemu gospodarju in grdo se smeši, ko govori o avstrijskih kanonih na zapadni fronti, kajti ves svet ve, da so avstrijske čete prišle v Francijo na kajzerjev ukaz. Karl se debelo laže v pismu, ko govori, da "njegovi narodi složno branijo monarhijo". Svet je že poln dokazov, kako Čehi in Jugoslovani "ljubijo" habsburški despotizem. Karl se debelo laže v pismu, ko pravi, da so "njegove čete izvojevale militaristične uspehe na Balkanu". Svet še ni pozabil, kako so avstro-ogrske čete dvakrat bežale iz Srbije in da ni Avstrija brez nemških generalov in nemških čet opravila ničesar. Tako je bilo tudi v Rumuniji, Galiciji, Bukovini in na Goriškem.

Avstrijski cesar Karl je že večkrat poskusil igrati kakšno veliko vlogo z mirovnimi intrigami, pri tem pa je trenotno pozabil, da ga drže iz Berlina čvrsto za ovratnik. In zdaj, ko se je spomnil, da je absolutno brez moči in navadna šleva, opica na Viljemovi vrvici, pa strelja z lažmi. In taka brezznačajna reva naj vlada "po milosti božji" narode v Avstro-Ogrski?

Irska kriza.

Med raznimi vprašanji, ki od časa do časa razburjajo duhove, je tudi irsko vprašanje, ki je v teku te vojne stopilo z vso silo na površje ravno tako kot naše jugoslovansko vprašanje, češko in druga narodnostna vprašanja, ki so jih porinile z vso silo na dan vojne razmere. Danes je svet polu samih vprašanj; čim dalj traja vojna, tem komplicirana postaja svetovna situacija, ki daje državnikom vedno večje skrbi.

Kaj je "irsko vprašanje?" Malo je v Ameriki Slovencev, ki ne bi poznali Ircev, toda naš narod jih nima v prav nobenem číslu, ker jih Irci zapostavljajo po nekaterih krajih, kjerkoli le morejo, in po zapadu jih celo naravnost zaničujejo kot kakšne barbare in napol divje ljudi. Kjerkoli so "bosi" Irci, naši ljudje le težko vstrajajo pod njihovo komando, ker ni nobena lahka stvar prenašati njihovo zapostavljanje in zaničevanje. Seveda niso vsi taki; ampak v splošnem velja to pravilo. Mnogo ameriških Ircev zavzema važna mesta v ameriškem javnem življenju. Dobite jih v vseh poklicih, toda težkih del ne opravljajo radi, posebno ne za majhno plačo; tega se jim z naše strani ne šteje v zlo, kajti slabim delavskim razmeram škodujejo največ tisti delavci, ki so pripravljeni garati za vsako plačo, ki jim jo ponudijo delodajalci. Ampak ameriškim Ircem se večkrat očita in morda ne po krivici, da igrajo v delavskih strokovnih organizacijah preveč konservativno taktiko, ki je v mnogih bojih koristila delodajalcem. Tej konservativnosti je mnogo vzrok tudi ameriški sistem unionizma, ki je za današnje razmere že davno zastarel.

Ameriški Irci delujejo v svojem narodnostnem vprašanju vedno solidarno in pri tem jih največ druži vera, kajti ne smemo pozabiti, da so Irci zelo verni člani katoliške cerkve. Vsa njihova politična moč se giblje pod verskim vplivom. V tem oziru se menda ločijo od vseh ostalih katoliških narodov, razven če izvzamemo Poljake ,toda med Poljaki je navsezadnje vseeno več liberalnega gibanja, kot pa med Irci, dasiravno tudi med Poljaki reprezentira cerkev politično moč.

V Irski so politično razdeljeni v dve struji ali stranki. Najmočnejša je Irska narodna stranka. Njen glavni program se suče okoli zahteve po samoupravi Irske, ali kakor jo oni imenujejo "home rule" v zvezi britanske federacije. Druga stranka, ali bolje zveza je Sinn-Fein, ki zahteva popolno neodvisnost Irske od Angelije in republikansko državno upravo. Mimogrede omenjeno, da je tudi Irska narodna stranka za republiko v slučaju, da dobi Irska popolno neodvisnost. Sin-feinerji so poleg politične tudi militaristična organizacija, kajti svoje člane vežbajo v orožju. Tudi obstoja še ena druga organizacija, ki ima militaristični značaj in to je, organizacija irskih prostovoljcev. Slednji se nahajajo pod juridikcijo irske narodne stranke. Organizacija irskih prostovoljcev ima tudi v Ameriki precej članov in v krajih, kjer živi večje število Ircev, ob gotovih prilikah zelo radi javno nastopajo. Opremljeni so kakor pravi vojaki.

Sovraštvo Ircev proti Angležem so hoteli izrabiti Nemci v svojo prid s tem, da so podpihovali revolucijonarni duh Ircev in jih tudi dejansko podpirali. Pred dvemi leti so poslali revolucijonarnim Ircem s potopljačo orožja in municije in ž njo se je pripeljal tudi irski lord Roger Casement, ki je v začetku vojne pobegnil v Nemčijo in kateri naj bi vodil revolucijo. Angleži so pa stvar pravočasno zavohali in vjeli Casementa, predno je on sam mogel napraviti Angliji kako večjo škodo. Ravno v tem času pa so sinnfienerji pričeli z revolucijo, ki je bila kmalo zadušena in irska republika, katero so proglasili, je imela zelo kratko življenje. Večje število revolucijonarjev so zaprli in nekaj jih je bilo obsojenih na smrt, med njimi tudi sir Robert Casement, ki je bil duša te "revolucije". V tem upornem gibanju je večina irskega naroda, ki se zbira v Narodni stranki, stala na strani, ker so se menda zavedali brezupnosti v uspeh revolucije. Pri reševanju irskega vprašanja pridejo v poštev še Ulstrci, ki so tudi Irci, toda protestantovski Irci, ki pod nobenim pogojem ne žele priti pod vlado irske katoliške večine. Tu vidimo, kako veliko vlogo igra vera v irskem vprašanju. Lord Carson, ki je vodja ulstrskih Ircev, je vodil največjo opozicijo proti irski samoupravi. Pred nekaj leti, ko je izgledalo, da jo Irci končno dosežejo, so Ulsterci grozili z oboroženo opozicijo proti temu načrtu, kajti tudi oni imajo militaristično organizacijo, o kateri so pisali, da bi tisti čas lahko postavila 200,000, mož pod orožje v slučaju, da bi londonski parlament sklenil "home rule" za Irsko. Katoliški Irci ponujajo ulsterskemu delu Irske vsakojake koncesije, toda zdi se, da vedno brez uspeha, kajti sovraštvo med njimi je preveliko. Toda vsi katoliški Irci so edini v zahtevi, da mora dobiti samoupravo vsa Irska in tudi protestantovski del. Tako se vleče ta boj že leta med Irci samimi na eni strani in na drugi z Anglijo. V zadnjih par letih izgleda, da ima angleška vlada resno voljo rešiti to vprašanje. Naredili so dogovor, da naj razni zastopniki vseh irskih frakcij in strank skličejo konvencijo, ki naj sestavi formo in konstitucijo za irsko samoupravo. Ta konvencija je bila pred nedavnim sklicana, toda dosedaj še ni napravila nobenega uspešnega rezultata. Večina konvencije je sicer že napravila načrt za irsko samoupravo, za katerega so poskušali pridobiti tudi ulstrske zastopnike, toda slednji menda zahtevajo izključitev njihove province izpod irske samouprave. Druga težka stvar, ki je ne bo lahko premestiti, je vprašanje carine, v katerem se irske stranke, zastopane na konvenciji ,ne morejo zediniti. V splošnem je načrt večine ta, da naj dobi irski parlament polno moč odločati o vseh notranjih vprašanjih Irske. Parlament naj bi imel dve zbornici, višjo in nižjo. Irsko reprezentacijo za angleški parlament naj bi volil irski parlament izmed svojih zastopnikov. Kako bo vsa stvar končala, je sedaj še nemogoče reči. kajti sedaj je duhove v Irski razburila predloga angleške vlade v londonskem parlamentu za prisilno vojaško službo Ircev, ki so bili do sedaj izvzeti.

Nemčija je sedaj navalila na Anglijo z vsemi svojimi militarističnimi silami, da jo premaga, kajti Nemčija smatra Anglijo za svojo največjo sovražnico in konkurentinjo. Razume se, da Angliji ni malo ležeče na tem, kdo zmaga v tej vojni. Angleške žrtve v zadnjih par letih vojne so zelo velike, bodisi materijalne ali življenske in napela bo vse sile, da skupno z njenimi zaveznicami zmaga v tej vojni. Za vojevanje je treba vojakov, mnogo vojakov. Vlada je v sedanjem zasedanju parlamenta prišla pred poslance in jim pojasnila situacijo. Povedala jim je, da armada potrebuje novincev, zato je treba razširiti vojaško obveznost od 18. do 50. leta in vpeljati prisilno vojaško dolžnost tudi na Irskem. Svojo predlogo je vlada podprla z razlogi, da je danes ta vojna v obrambo demokracije in civilizacije, ki je ravno tako irska kot angleška vojna. Irska je zastopana v angleškem parlamentu in njeni poslanci imajo isto moč kot poslanci britanskih otokov. Toda Irci menda še niso bili nikdar tako edini kakor sedaj, ko napovedujejo neizprosen boj proti načrtu angleške vlade upeljati splošno vojaško dolžnost. Irci grozé, da se bodo uprli tudi s silo, ako bo treba proti poiskusu prisiliti Irce v armado. To, pravijo, bo pomenilo, da bo morala Anglija imeti v Irski za uveljavljenje tega zakona par sto tisoč mož armade, medtem ko bodo dobili le nekaj čez sto tisoč mož potom novega zakona, če bo sprejet in če ga bo vlada skušala uveljaviti med Irci. To število je pa najbrže precej višje. Kar zahtevajo irski politikarji, je, da naj Irci sami odločajo o konskripciji, kot so odločale druge kokolonije pod britansko vlado kot Južna Afrika, Avstralija in Kanada. Zato pa je potrebno, da se da Irski takoj samouprava. Velik vrišč proti načrtu angleške vlade so vrgli tudi ameriški Irci, ki pravijo, da nima Anglija nikake pravice siliti Irce v vojaško službo.

Irci imajo pri svojih amerikanskih rojakih velikansko zaslombo, kajti ti vodijo glavno bojno kampanjo za neodvisnost Irske. Sto članov ameriškega kongresa je lani nujno priporočalo angleški vladi rešitev irskega vprašanja. V ameriškem kongresu so hoteli nekateri zastopniki irskega pokoljenja spraviti zadevo na javno zaslišanje in v ta namen predložili več resolucij, toda mr. Flood, predsednik odseka za zunanje zadeve jih je obvestil, da javnega zaslišanja ne bo, ker bi pomenilo umešavanje v notranje stvari zavezniške države.

Res, je da je Anglija mnogo grešila napram Irski in vlada je to tudi sama priznala in dodala, kar je bilo, je bilo, toda sedaj je stvar druga. Sedanje vlade niso kazale sovražnosti napram Irski in bržkone bi bilo že njihovo vprašanje rešeno, če ne bi obstojale tako velike razlike med samimi Irci.

Značilno pri vsem tem je, da je Anglija edina država, ki je v sedanji vojni izvzela od vojaške dolžnosti en narod, ki je z angleško državo tako tesno združen. To se navsezadnje vendarle lahko smatra kot dokaz, da Anglija proti Ircem ni tako brutalna, kot jo slikajo Irci.

Ako bi se v Avstriji, Nemčiji ali kateri drugi državi napravil tak revolucionarni poskus, kot so ga napravili pred dvemi leti Irci, bi ga zatrli z najkrutejšo silo. Tudi Angleži so rabili silo in tudi smrtne kazni so igrale svojo ulogo. Vendar pa je imela angleška sila za udušitev irskega upora nekako "nežen" značaj. Morda bi postopala strožje kakor je, če bi ne bilo javnega mnenja, ki v demokratičnih državah mnogo šteje. In vlada je vedela, kako velik vpliv na javno mnenje imajo ameriški Irci.

Mi ne odrekamo svobode Ircem in nobenemu drugemu narodu. Zahtevamo jo za naš narod in želimo jo v imenu demokracije in civilizacije tudi drugim. Toda irsko vprašanje se mnogo razlikuje od jugoslovanskega, poljskega ali češkega vprašanja. Pri slednjih igra jezikovno narodnostno vprašanje glavno ulogo. Irski jezik spada danes med mrtve. Pri ljudskem štetju leta 1901 so našteli med Irci samo 20,953 oseb, ki ne znajo drugega kot irski jezik. To število, prišteto k tistim, ki znajo oba jezika, angleškega kot irskega, je znašalo pri ljudskem štetju leta 1901 641,142, ali 14 odstotkov vsega irskega prebivalstva, ki razumejo stari irski jezik. Galska liga vrši propagando med mladino in jo navaja k učenju irskega jezika in k študiranju galske literature. Pri tem je baje dosegla že velike uspehe, kajti število učencev teh predmetov vedno narašča. Toda irskega naroda z lastnim občevalnim jezikom ne bo mogoče več ustvariti, ker je angleščina prodrla že tako globoko v ljudske mase, da je ne bo mogoče več iztrgati. K poangleževanju pa so precej pomagali tudi ameriški Irci s preseljevanjem iz domovine v Ameriko in obratno. Angleški dialekt, ki ga govore Irci, ni lep in tudi za ušesa ni prijazen.

Irska obsega 32,531 kvadratnih milj; razdeljena je v štiri provincije in te v 32 grofij (county). Glavno mesto Irske je Dublin in ima 305,000 prebivalcev. Mesto ima tudi važno pristanišče.

Pri zadnjem ljudskem štetju leta 1901 so na Irskem našteli 4,458,775 prebivalcev. Skoro do sredine 19. stoletja je prebivalstvo Irske vedno naraščalo. Leta 18[illegible] je imela Irska 8,196,597 prebivalcev, potem pa je pričelo padati in danes znaša njeno prebivalstvo nekoliko nad polovico tega [illegible]

Vzrokov za nazadovanje je več, eden glavnih pa je izseljevanje. Med leti 1851 in 1905 se je selilo 4,028,589 Ircev iz dežele svetega Patrika. 80 odstotkov tega števila je odšlo v Ameriko. Izseljevanje v tako veliki meri vedno dokazuje nezdrave razmere, kar velja tudi za nas Slovence, ki so se do vojnega časa izseljevali v Ameriko v tako veliki meri, da je prebivalstvo v nekaterih krajih pričelo že nazadovati ali vsaj naraščalo pod normalo. Izseljevanje pa ni menda nobene dežele zadelo tako občutno kot ravno Irsko.

Angleški parlement določil konskripcijo za Irsko.

London .— Nižja zbornica je v petek sprejela predlogo za prisilno vojaško službo na Irskem. Glasovanje v zbornici je izpadlo s [illegible] glasovi večine za predlogo.

Irska konvencija je pa sklenila s 45 glasovi proti 17, da se predlaga vojaška predloga predložiti novemu irskemu parlamentu v potrditev, predno postane veljavna.

Horace Plunkett, predsednik irske narodne konvencije, je poročal parlamentu poročilo o konvencijskih zaključkih. Iz poročila je razvidno, da je večina delegatov na konvenciji (večina nacionalcev, unionisti iz juga in petdeset lavskih voditeljev izmed sedmih) sprejela sledeče glavne točke samovlado (home rule) Irske:

Irski parlament mora biti neodvisen in imeti mora enako oblast kakor angleški parlament; Irska ima popolno fiskalno avtonomijo s pravicami, da določa carine, kontrolira davke, sklepa trgovske pogodbe s tujimi državami in ima organizira in vzdržuje teritorijalno armado; irski parlament stoji iz 64 senatorjev in 200 poslancev; parlament nima pravice sklepati o zavezah krone in o prestolnega naslednstva, napovedati vojno ali sklepati mirovne pogodbe, ne sme izdajati posebnega denarja niti nima kontrole nad pristanišči, ki služijo v mornariške in vojaške svrhe, ne sme omejiti verske enakosti in posebna dolžnost mora ščititi svobodo prostovoljev.

Slovenci kupujte liberty-bonde

(Nadaljevanje s prve strani)

ga poslal John Verderbarju, uredniku SNPJ. Na ta način bo dobil SNPJ. pregled, koliko so posamezni člani vladi denarja za podporo nemške in habsburške avtokracije. Ravno ta metoda je priporočljiva tudi za druge organizacije, da dobimo natančen pregled o delu ameriških Slovencev za svobodno demokracijo in poraz kajzerizma in junkerstva. Če je kdo v dveh ali treh organizacij, naj bi to razdeli na tiste organizacije, ki zahtevajo poročilo o nakupu dolžnic in vojno-hranilnih znamk, ali naj pa vso vsoto pripiše eni organizaciji.

Napredne organizacije se bodo pridružile S. R. Z. in žele, da bodo njih rojaki po končani svetovni vojni svobodni možje. Zdaj se bori za to svobodo ameriška armada in armade zaveznikov se bojujejo za svobodo in demokracijo. Naša dolžnost je, da skrbimo za bojevnike, da bodo preskrbljeni z vsem potrebnim. Ameriška vlada se je obrnila do vsega ameriškega ljudstva, torej tudi do Slovencev, da ji posodi denar, da ji bo mogoče voditi vojno do zmage.

Poziv se tiče tudi nas — Slovencev, in naša vest nam pravi, da moramo odzvati temu klicu z vsemi našimi sredstvi, da bodo ti mandrani nemški in habsburški avtokratje, nasprotniki civilizacije.

Vaš sosed morda že ne ve, da izhaja dnevnik "Prosveta" sele prihodnjem pri svojih čitateljih. Opozorite ga!

VESTI Z BOJIŠČA.

(Nadaljevanje iz prve strani)

...cije in na ceste daleč za bojno ...rto, toda sovražnik je našel Fran...ze in Američane kakor zid na ...vojem mestu. Ameriški pešci so ...ar kopneli po boju in izpolnilo ...e jim je, kar so želeli — dobili so ...Nemce na odprto polje. Prvi nem...ki napad je bil izvršen ob šestih ...utraj in drugi je sledil pet ur ...kasneje. Bojevanje je trajalo do ...mera, nakar so se Nemci umak...ili in za seboj pustili bojno polje ...sto z mrliči. Ameriški stroj...opuškarji so izvrstno vršili svojo ...logo. Po končani bitki so se ...novili topniški dvoboji, ki so ...rajali malone vso noč.

...00 Nemcev napadlo — 20 je ostalo živih.

New York, 14. aprila. — Adj. ...aymond Starbard, ki se je prav...ar vrnil iz Francije, pripoveduje, ...ko so Američani 17. marca na...ili Nemce, da so pravi vojaki. ...00 Nemcev se je splazilo do ame...ikega zakopa in nemški častnik ...zavpil v dobri angleščini: "Pri...ite ven, ameriški psi in se borite, ...ko se znate!" Eden Američanov ...e zagnal vanj ročno granato, ki ...u je odbila obe nogi. Nato je bil ...rvavi spopad, v katerem so Ame...ani pobili 180 mož — le dvaj...et je odneslo zdravo kožo v nem...e zakope. Dotični častnik, ki je ...zval Američane na boj, je bil ...ed vojno trgovec v New Yorku. ...ji Nemci so izjavili, da so ho...li Američane oplašiti, o katerih ...mislili, da niso nobeni vojaki, ...da na svojo žalost so se prepri...li, da so se motili.

Apel za nove ameriške čete.

Washington, 14. aprila. — Za...vezniki so ponovno apelirali na ...družene države, da čim prej mo...že pošljejo nadaljne vojaške če...te čez morje. Brigadiranje ameri...ih čet z angleškimi in franco...imi enotami se vrši z veliko na...ico.

Ameriške izgube.

Washington, 14. aprila. — Večj...j objavljena lista izgub vsebuje ...imen. Izgube so porazdeljene: ...et je ubitih v boju, eden je umrl ...rano, sedem jih je umrlo vsled ...lezni (mazun enega vsi za pljuč...e), štirje so smrtno ponesrečili, ...vet je težko in 60 lahko ranje...h.

V petek objavljena lista vsebu...51 imen. Izgube so porazdelje...: Pet ubitih v boju, trije so u...rli za ranami, šest je umrlo vs...l bolezni, dva sta smrtno pone...rečila, štirje so težko in 28 lahko ...ranjenih in tri može pogrešajo, ki ...menda ujeti.

...ri nemške križarke potopljene.

Amsterdam, 14. aprila. — "Te...graaf" ima poročilo, da so bile ...boju na morju zapadno od iz...a Mase potopljene tri nemške ...križarke.

London, 14. aprila. — Brezžična ...zojavka iz Berlina pravi, da so ...gleške torpedovke, monitorji in ...oplani v petek ponoči bombardi...li Ostend in Zeebrugge na obre...u Belgije. Ena torpedovka je ...a zajeta.

Angleška admiraliteta javlja ...pogrešajo majhen motorni ...

...28 nemških eroplanov padlo v enem dnevu.

London, 14. aprila. — Uradno ...ajo, da so angleški avijatiki ...petek zmetali 36 ton bomb na ...rdžne čete in izstrelili 110,000 ...gel; obenem so vrgli na tla 40 ...mških letal. Dvanajst eroplanov ...greša jo.

Pariz, 14. aprila. — Uradno po...ajo, da so francoski letalci v ...tek zmetali 48,000 kil bomb na ...vražnika in v 120 zračnih spo...lih zbili na tla oziroma poško...vali 53 nemških eroplanov.

...mški zračni napadi; 29 mrtvih.

Pariz, 14. aprila. — Nemški le...ci so se včeraj pojavili za treno...k nad Parizom in vrgli nekaj ...mb, ki so usmrtile devet moških ...15 žensk; 62 oseb je bilo ranje...h. Dobra, strategična zračna ...mba je hitro odpodila Nemce.

London, 14. aprila. — Štirje so...mški cepelini so v petek ponoči ...padli vzhodno obrežje Anglije. ...mbe so usmrtile pet in ranile 15 ...b.

Pariz, 14. aprila. — Mestne ob...ti so sklenile poslati na deželo ...000 šolskih otrok, dokler ne mine nevarnost sovražnega bombardiranja iz daljave.

Prvi Američan pobegnil iz nemškega ujetništva.

Pariz, 14. aprila. — "Temps" ima vest iz Švice, da je prišel prvi ameriški vojak, ki so ga ujeli Nemci, pribežal v Bazel, Švica.

"Boj do zadnjega moža!" poziva maršal Haig.

London. — Maršal Haig je v petek naslovil sledeči oklic na svojo armado:

"Pred tremi tedni je sovražnik pričel strahovite napade na nas na 50 milj dolgi fronti. Njegov namen je, ločiti nas od Francozov, uničiti našo armado in okupirati pristanišča ob angleški morski obrežini. Kljub temu pa, da je sovražnik vrgel v bitko 106 divizij (1,272,000 mož) in prenesel največje žrtve človeških življenj, je dosegel zelo malo, za kar se moramo zahvaliti odločni obrambi in samopožrtvovanju naših čet.

Nimam besed, s katerimi bi v polni meri pohvalil sijajni odpor naše armade v najbolj kritičnih okoliščinah. Dosti nas je, ki smo že utrujeni. Tem pravim, da zmaga bo na tisti strani, kjer bodo dalj vzdržani. Francoska armada se rapidno giblje v velikem številu nam na pomoč. Druge odprte poti nimamo, kakor boj. Vsako postojanko moramo držati do zadnjega moža. Umikanja ne sme več biti. Naši hrbti so ob zidu in vsakdo, kdor veruje v pravičnost naše stvari, se mora boriti do konca. Varnost našega doma in svobode vsega človeštva zavisi od nas vseh v tem kritičnem momentu."

Angleška garnizija v Armentieresu zajeta.

London. — Kakor poročajo iz Berlina, je bila zajeta vsa angleška garnizija v Armentieresu, ko je to mesto padlo Nemcem v roke. V garniziji je bilo 50 častnikov in več kot 3000 mož. Obenem se hvalijo v Berlinu, da so vplenili v Armentieresu 55 topov, veliko število strojnih pušk in v njo zalogo streliva.

Nemci trdijo, da je število angleških ujetnikov v Flandriji naraslo na 20.000 bož, med katerimi je tudi en general.

Američani pomagali odbiti velik napad.

Pariz. — Uradno razglašajo: V gozdu Apremont je sovražnik izvršil močan napad na naše pozicije v lesovju Brule in zasedel nekaj tal na naši sprednji črti. Francoske in ameriške čete so pa takoj izvedle protinapad in pognale Nemce nazaj. Američani so ujeli 22 mož, ki so spadali k šestim različnim enotam.

Nočno bombardiranje. Pariza.

Pariz. — Nemci so pričeli bombardirati Pariz iz daljave tudi ponoči. Prve granate so padle v noči med petkom in soboto. Dve osebi sta bili ubiti in dvanajst je ranjenih. Pri preiskovanju podrtin zadetega zavoda za najdenčke je dognano, da je bilo ubito tudi novorojeno dete kmalu po porodu. Na nekem kegljišču sta bili ubita deček in odraščen mož.

370.000 Nemcev padlo v prvem tednu ofenzive.

Haag, Holandija. — "Belgische Tagblatt" poroča: V Peruelez, Belgija, je prišlo z bojišča koncem prvega tedna ofenzive dvajset košar, ki merijo 24krat16 palcev, polnih indentifikacijskih znakov, kakršne nosijo nemški vojaki okrog vratu. Znaki predstavljajo 370,000 mrtvih vojakov.

London. — "Daily Mail" ima poročilo iz Haaga, da Nemci pobirajo garnizije iz svojih mest in jih pošiljajo na bojišče. Garnizije nadomeščajo z avstrijskimi in bolgarskimi četami.

Nemško-turška ofenziva v Palestini.

London. — Vojni urad javlja, da so Turki dobili pojačanja iz Nemčije in pričeli ofenzivo na fronti ob morju zadnjo sredo. Pri prvem napadu so zavzeli nekaj poziciji, toda kmalu je generala Allenbya so jih v protinapadu vrgle nazaj in reokupirale postojanke. Drugi dan so Angleži ponovili ofenzivo in pognali Turke v beg na vzhodni strani reke Jordan.

(Nemško-turška ofenziva v Palestini je bila napovedana pred več dnevi v brzojavki iz Berlina v Amsterdam, v kateri se čita, da je rekel neki višji nemški poveljnik: "Nemški bataljoni bodo pomogli Turkom reokupirati Jeruzalem in druge svete kraje in s tem se bo povila častna nemška zgodovina iz časov cesarja Friderika Rdečebradca.")

Vesti iz Rusije.

Izkrcanje Američanov v Sibiriji še ni potrjeno.

Washington, D. C. — Državni in mornariški department se nimata uradnega potrdila iz Vladivostoka, da so se ameriški pomorščaki tamkaj izkrcali na suho. Iz Tokija tudi ni nobenega uradnega poročila v tej zadevi.

Panika v Moskvi je polegla.

Moskva, 14. apr. — Razburjenje vsled prihoda japonskih in angleških čet v Vladivostok je nekoliko poleglo. Bolševiški listi so se oprijeli mnenja, da zadeva morda le ohrani lokalni značaj in da Japonci ne pojdejo v notranjost Sibirije. Zastopniki zavezniških držav so včeraj konferirali s Trockijem in Leninom in ju zagotavljali, da so edino japonski admirali odgovorni za izkrcanje vojaštva v Vladivostoku.

Nemčija ponuja Sibirijo Japonski.

London, 14. aprila. — Švedsko časopisje javlja, da sta se Nemčija in finska buržoazna vlada sporazumeli za ustanovitev Velike Finske. Finski zastopnik je na poti v Berlin, kjer se bodo nadaljevala pogajanja. V Berlinu pravijo, da bo Nemčija ponovila vojno z Rusijo čim doseže zmago na zapadu. Finska dobi velik kos Rusije s Petrogradom vred in Nemčija velike pristaniščne in železniške koncesije do Ledenega morja.

Vest se tudi glasi, da Japonska dobi Sibirijo, ako se pridruži nemško-finski zvezi.

Washington, D. C. — Državni department je prejel depešo iz Stockholma, ki potrjuje vest, da je finska buržoazna vlada prosila Nemčijo za vojaško pomoč proti bolševikom.

Kitajci v Vladivostoku.

Tokijo. — Kitajska bo poslala bojno ladjo, ki se pridruži zavezniški floti v luki Vladivostoku. Tako javljajo iz Pekinga.

MISTERIJOZEN VODNJAK.

Lawton, Okla.—Thomas Driggs ima na svoji farmi sto čevljev globok vodnjak, ki se loči od drugih navadnih vodnjaokv po izredni naravni prikazni. V globočini sedemdesetih čevljev se nahaja razpoklina, iz katere piha včasih, kakor da bi se nahajal v zemlji ogromen kovaški meh. Včasih pa zopet razpoklina sesa zrak vase, kakor da ga vleče ogromna sesalka. Kadar vleče zrak v razpoklino, zmrzne voda v vodnjaku, če pa piha zrak iz razpokline, izgine led v vodnjaku.

Vodnjak je pravo čudo, kakeršnega menda ni na svetu.

KONGRESNIK PRIPOROČA KOVANJE PETNAJSTIC.

Washington, D. C. — Kongresnik O'Shaugnesse je predložil rezolucijo, v kateri priporoča kovanje petnajstic.

Lastniki kinematografičnih gledališč pravijo, da so petnajstice potrebne radi vojnega davka.

IŠČEM SVOJEGA PRIJATELJA

Frank Sterna. Pred dvemi leti sva bila skupaj v Butte, Mont., in pred enim letom se je nahajal v Aurori, Minn. Če kdo cenjenih rojakov ve za njegov naslov, naj mi ga naznani, ali pa naj se mi sam priglasi; poročati mu imam nekaj zelo važnega. Frank Stružnik, P. O. Box 224, Black Diamond, Wash.

Severa's zdravila sodeče zdravje v direzinah.

KAKOR TONIKA, ALI KREPČILO.

Kakor zdravniki zatrjujejo, bi morala vsebovati vsaka tonika take stvari, ki bi ves naš telesni sestav utrjevale in bi bolniku v obče pomagale. Vsled tega priporočamo vsem bolnim in slabotnim osebam, da naj rabijo

Severa's Balsam of Life

(Severov Življenski balsam). Ta balsam je osobito priporočljiv pri zdravljenju navadne in pogoste zapeki (zabasanosti) neprebave in bolestih na jetrih. Poskusite to toniko kadar imate spremenljivo mrzlico; posebno naj bi jemale to toniko stare in slabotne osebe. Natančna navodila so označena na vsakem zavitku. Cena 85c. Dobi se v vseh lekarnah.

A. S. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

PROSIM

slovenske ujetnike v ruskem ali italijanskem ujetništvu, da mi sporoče, če vedo, ako je moj brat Ignac Naglič, doma v Žireh pri Idriji, še živ ali ne. Zadnje pismo sem prejel od njega pred dvema letoma iz Neumarkta, Goruje Štajersko. Služil je pri 20. lovskem bataljonu. Kdor mi naznani kaj o njemu, dobi dva dolarja nagrade. Moj naslov je: Frank Naglič, P. O. Box 228, Dunlo, Pa., U. S. A.

DELO DOBI

dobro izučen krojač. Želim dobiti dobrega in izučenega delavca za stalno krojaško delo. Zglasi naj se pismeno ali pa osebno na naslov: V. Kašič, 505½ Brood St., Johnstown, Pa.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš s njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
Kenmizie, Pa.

Rad bi izvedel

za mojo ženo, katera je pobegnila dne 26. marca 1918 z Androm Kokolis, rodom iz Galicije, starim 28 let. Vzela sta seboj osemletno hčerko Marijo, katera je na kratko ostrižena, in petletnega sina Štifa in štirimesečno dete z imenom Ani; moje žene ime je Zofija Družčak. Ona je pet čevljev visoka in ima neko rudeče znamenje na licu; fantek Štif ima pa obžgana prsa. Cenjeni rojaki, če kdo za nju ve in mi jih naznani, mu dam $25 nagrade. Nahajata se nekje v Chicagu ali pa v Detroitu, Mich. Andrew Kokolis, ki je odpeljal mojo ženo, ima tudi svojega sina s seboj, kateremu je ime John in je star 13 let. Kakor hitro mi jih kdo naznani, mu dam $25.00 nagrade. Vsa pisma je nasloviti na moj naslov: Nikolaj Družak, P. O. Claghorn, Pa., (Indiana County.)

Potrebujemo

20 mož za delo v raznih oddelkih in na dvorišču 35c do 37c na uro, poseben bonus 3c na uro

STALNO DELO, čas in pol za nadurno delo.

Standard Chemical Co., Canonsburg, Pa.

Ta stol vam damo popolnoma brezplačno.

Zastonj.

Naš oglaševalni sistem nas omogoča, da vam damo lahko popolnoma zastonj ta krasni gugalni stol. Odrežite ta oglas, pošljite ga še danes z vašim imenom in naslovom, na spodnji naslov. In mi vam bomo poslali vsa pojasnila kako se ga lahko dobi. Zapomnite si, da ava ne stane niti en cent.

Baker Sales Company
Dept. 12. Wilkinsburg, Pa.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 6. aprila 1904. Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI URAD: 2657—59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vegrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 96, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jožef Kuhelj, 9469 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODBOR:

Jože Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.
Paul Borgor, 741 — 1st St., La Salle, Ill.
F. S. Taucher, 674 Ahsay Ave., Rocksprings, Wyo.

POROTNI ODBOR:

Anton Hrast, Gen. Del., Canonsburg, Pa.
Jože Radišek, box 432, Smithton, Pa.
Rudolf Pleteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavčič, L. Box 3, Willock, Pa.
M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

URENDNIK "PROSVETE":

Jože Zavertnik.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPIRLJIVE VSEBINE, ki sta jih rešili prva in druga instanca, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAST, Gen. Deliv., Canonsburg, Pa.

VSI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. za "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglasi, se pošiljaje na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvom S. N. P. J., uredništvom in upravništvom "Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ki je tu naveden, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vrše vsako prvo sredo in tretji četrtek v mesecu. Začetek ob osmi uri popoldne.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

638 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specijalist v Pittsburghu, ki ima 24 letno prakso v zdravljenju najtežjih moških bolezni.

Zastrupljenje krvi zdravi z glasovitim ...

Ne čakajte, ker to bolezen se zaleze.

Vse bolezni, ki prihajajo po vodnem odtoku zdravim po ekzaktni metodi. Kakor hitro opazite, da vam ponehuje moška zmožnost, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam je bom zopet povrnil.

Sušenje cevi, ki vodi iz mehurja zdravim v kratkem času. Hydrocele ali vodna kila zdravim v 24 urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročijo bolečine v krilu in križu in vsakih tudi pri spuščanju vode, zdravim z gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, hrbtenice, ...

Uradne ure: V ponedeljkih, sredah in petkih od 9. zjutraj do 5. popoldne. V torkih, četrtkih in sobotah od 9. ure zjutraj, do 8. ure zvečer.—Ob nedeljah po do dveh popoldne.

Pa pošlji na delam. — Pišite ...

Ne pozabite imena in številke!

Zdravim vse moške osebe.

PROF. DR. MULLIN

ZDRAVNIK — SPECIJALIST ZA SLOVENCE

411—4th Avenue

(NA SPROTI POŠTE)

PITTSBURGH, PA.

ELEKTRIČNA PREGLEDBA Z X ŽARKI.

Stari in skušeni zdravnik, z 36 letno prakso. Zdravi uspešno in hitro vse bolezni, pluča, želodec, obisti, trganje, nervoznost, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni moških. Ozdravi vsako bolezen katere prevzame v svoje oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in odstalih delov sveta zdravila. Nizke cene. Nasvet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčim. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. zjutraj do 8. zvečer, ob nedeljah samo od 10. do 24 popoldne.

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE $100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI

Mi pošiljamo denar vsem prijateljem v stare domovine po najnižjih cenah.

Plačujemo 4 odstotne obresti na hranilne vloge.

MOČNA, KONSERVATIVNA, NAPREDNA INSTITUCIJA.

SEMENA

Obdelajte svoj že tako majhen vrt, imejte sočivje zase in prihranite denar.

Kupite naša izvrstna semena in imeli boste svoja izvrstna sočivja.

Za male vrtove nudimo 15 zavitkov raznih semen, po 15c za samo $1.75, mesto $2.25.

1.	zavitek:	vrtna peza	15c
2.	"	zgodno ali pozno zelje	15c
3.	"	rdeče zelje	15c
4.	"	korenje	15c
5.	"	dolge kumare	15c
6.	"	male kumarce	15c
7.	"	čebula	15c
8.	"	bela ali rdeča repa	15c
9.	"	slovska zelena	15c
10.	"	rumena ali bela čebula	15c
11.	"	bela ali rdeča redkev	15c
12.	"	zimska redkev	15c
13.	"	zgodnje repe	15c
14.	"	paradižniki	15c
15.	"	kavelji	15c
		Skupaj	$2.25
		za samo	$1.75

Pišite nam po naš cenik, damo ga zastonj. Vse naročila izvršimo le isti dan, ko jih dobimo.

Pošljite money order ali ...

International SEED CO.

435 Fourth Ave., Pittsburgh, Pa.

VELIKA VAS

ROMAN

Francoski spisal EDGAR MONTEIL
Poslovenil F. K.

(Nadaljevanje)

"Delili ste že večkrat 'Nouvelliste', to morate zopet pričeti in priporočati ljudem, da bero glasno. Dajte list pričeti in priporočati ljudem glasno. Dajte list tudi svojim hlapcem, najemnikom, in ne pozabite jim zagroziti takojšnjo odpoved za slučaj, da bodo volili slabo, to je republikansko."

"Da, prečastiti, toda ni mi mogoče. . stroški . . ."

"Ne skrbite za to, moj ljubi Monestrell, časopise vam bom dal jaz."

"Lepo, prečastiti."

"Sedaj mi pa povejte, ljubi prijatelj, če pride gospod Tenin večkrat k vam? On je jako ljubezniv mlad mož. Naši dobri bratje, katere večkrat obišče, ga ne morejo prehvaliti; on je sicer še nekoliko otrok, ali to ni nikaka napaka, in žena bo poleg njega jako srečna."

"Kar mi ne ugaja, je, da mi ne prinese dokazov o svojih premoženskih razmerah; čudno se mi zdi, da Chanat toliko časa odlaša z dokazom, da je njegov sorodnik vreden Lucije."

"Seveda bi moral prijatelj Chanat nekoliko bolj hiteti, toda mladi mož je gotovo bogat in vi sami, ljubi Monestrel. . ."

"Ne gre za mene", vzklikne Monestrel, "jaz sem reven mož in zahtevam bogatega zeta. Če Tenin ni tako bogat, kakor mislim jaz, sploh ne dobi Lucije."

"Potem pa vsaj računam na vašo obljubo, da je Galtier ne dobi."

"Tega sicer nisem obljubil, da pa ne dam hčere sovražniku, je gotovo."

Župnik gre k davkarjevim, h katerim je bil povabljen s kaplanom na večerjo.

Našel je kaplana že pri lepi gospej. Učila ga je vezanja, on pa je delal to v šlapicah, ki so bile namenjene gospodu davkarju.

Kaplan je sedel pred napetim platnom, držal šivanko v roki je vbadal s svojimi debelimi prsti precej nerodno; preveč je napenjal volno, kakor je rekla ona.

Župnik, ko je to zagledal, ni bil malo začuden, ukoraj nekoliko ogorčen, ali pogled na okna ga je pomiril, bila so zagrnjena, torej radovedni gledalci niso mogli videti notri, zadovoljil se je in samo reče: "Pa se dobro zabavata."

'Sedite, gospod župnik", pravi gospa Slepičeva, "moj mož pride kmalu domu."

Davkar se je ves popoldan izprehajal po glavnem trgu z izzivajočim obrazom. Stopil je v kavarne in gostilne ter rekel: "Vaši republikanci me niso hoteli sprejeti v klub, veste kaj se sedaj zgodi z njim? Zapreti ga bom dal, pojdem nalašč v Grenobl, da to dosežem. Če bi bil član, varoval bi njih klub in se zavzel za njega člane — kar jim bo kmalu potrebno — ker me pa niso hoteli sprejeti, razderem jim klub, v osmih dneh izgine s površja.!"

Gospod pl. Slepič se je peljal res v Grenobl, ali ni se zadovoljil samo s tem, da je ovadil klub kot "zbirališče najnesramnejše demagogije", ovadil je tudi predstojnika zglasilnega urada iz maščevanja, ker je na njegov poziv, naj se zavzame za reakcijo, odgovoril: "Nisem političen agent in se ne brigam za volilne sleparije."

Ker so člani kluba vedeli, zakaj se je peljal davkar v Grenobl, pričakovali so razpust kluba popolnoma mirno.

"Shajali se bomo pri meni, časopise pa naročimo na naše naslove."

Allard potegne Galtiera na stran in reče: "Prijtelj, ali veš, kaj se govori?"

"No?"

Chanat sam raznaša vest, da menjata Tenin in tvoja nevesta ljubavna pisma."

Albert se prične na glas smejati.

"Vem, kaj je na tem, ali ni se ti treba vznemirjati."

"Saj se ne, ko vidim, da veš za stvar", odvrne Allard, "toda ljudje so zelo razočarani in pravijo: "Ali je mogoče, gospodična Lucija pusti Alberta? Ta lepa poroka, na katero smo se že tako veselili, ž njo torej ne bo nič?"

"Le pomiri ljudi, Lucija in jaz sva edina, poroka bo gotovo!"

Ko je pokazal Chanat določenega dne Monestrelu pisma, vzdihne zadnji: "Ah, saj to ni Lucijina pisava!"

"Le poglejte jo natančneje, očal nimate s seboj: seveda je vaše hčere, od koga drugega neki?

"Od koga je, ne vem," vzklikne Monestrel, "ali da to ni pisava moje hčere, vem gotovo!"

"Ali," zavpije Chanat sedaj razburjeno, "gospodična Lucija vendar ni zmožna" . . prenehal je, kajti ni hotel pristaviti: "norčevati se iz mene."

"Kaj je na tem, hočemo takoj zvedeti," pravi Monestrel, "prosim, pridite z menoj."

Bankir, ki ni hotel dati pisem iz rok, jih spravi v žep in oba gospoda gresta proti Monestrelovemu domu.

"Ali poznaš ta pisma?" vpraša Monestrel svojo hčer."

"Da," odvrne ona mirno.

"Vidite!" vzklikne Chanat."

"Moja? Ne, odvrne Lucija, "Ti vendar ne misliš oče, da bi odgovorila gospodu Teninu? Zdelo se mi je nesramno, da se drzne mi pisati, in še bolj nedostojen je bil način, kako sem jih dobivala. Če bi se ne hotela nekoliko pošaliti ž njim, kar sem že storila pri njegovem cenjenem obisku, bi se pisem še ne dotaknila. Vzela sem jih, pa jih nisem odprla, temveč sem jih poslala, kakršna so bila, gospodu Albertu Galtieru; gospod Galtier pa je narekoval komu odgovore, ter jih odposlal na njegov naslov."

Chanat se vgrizne v ustnice, jezno vrže vsa pisma na mizo, vzame klobuk in gre brez pozdrava.

"O, sedaj si pa razjezila gospoda župana," vzklikne Monestrel in hiti za njim.

Lucija vzame raztresena pisma in reče svoji prijateljici Ani, ki je bila pri tem navzoča: "Daj ta pisma Albertu zopet nazaj in mu reci, naj jih razdeli po Royboni in pove povsod, kaj je ž njimi. Smejali se bodo na Chanatove stroške, mene pa ne bo mogel nihče sumničiti, da bi kedaj dopisovala s tem Teninom."

"Hitim, da mu jih dam," pravi Ana.

Še tistega dne so krožila pisma iz roke v roko. Smejali so se vsi in se veselili, da se je župan tako lepo "vsedel."

Ta pa je bil skrajno razjarjen. Ko ga je Monestrel na cesti dohitel, da bi se opravičil radi Lucijinega ravnanja, je vzkliknil: "Kaj! iz prajateljstva do vas, Monestrel, sem pisal svojemu sorodniku, da bi odvrnil od vas sramoto, ki vam jo je napravil vaš najhujši sovražnik s tem, da je zasmubil vašo hčer. Hotel sem ji dobiti dobrega in bogatega soproga,ona se pa sedaj norčuje iz mene. Ali to pride od tega, če se vzgojuje deklice v posvetnih zavodih! Ali je to kako obnašanje? Ali ste že kedaj slišali, da bi se norčevala kedaj hči iz lastnega očeta? Da, tudi iz vas se je norčevala saj vi ste želeli to zaroko gotovo ravno tako kakor jaz. Toda sedaj ne bo nič iz tega, mladeniča pošljem domu, vas, Monestrel pa prosim pozabite, da sem se predrznil trenotek, zagotoviti srečo vaše hčere. Da, to je zahvala! To imam od svoje dobrote!"

"Toda, cenjeni gospod Chanat, ne smete biti takoj hudi."

"Lahko noč," odvrne Chanat kratko in stopi v svojo hišo.

Za vraga, si misli Monestrel, to mi je napravila zopet ta satanova hči. Tenin je gotovo bogat, sedaj pa ne bo nič iz tega! Takoj jutri hočem pomiriti Chatana.

Ko je prišel domu, je rekel Luciji: "Lahko se postavljaš s svojim činom, s poroko z gospodom Teninom ne bo nič"

"O, kaka sreča."

"Kaj? Predstavimo ti mladega, čednega moža. . ."

"Samo nekoliko predebel je.'

"Toda bogat.. ."

"Tega ne veš, oče."

"Seveda ne vem tako gotovo, toda Chanat pravi, Chanat je bil moj najboljši prijatelj, sedaj si naju pa razdvojila."

"O. . .Chanat prijatelj. . .!"

"Gotovo, prijatelj, moj prijatelj, moj nekdanji notar, moj sedanji bankir, ki pozna vse razmere. . . ."

"Ali te pripravi lahko pred kazenskega sodnika?"

"Pred kazenskega . . . gotovo ne. . .! Ali kaj naj to. . . .?

"Torej če ti ne more škodovati, kaj zato, če pozna tvoje razmere?"

"Ali," vzklikne Monestrel, "če je Tenin le bogat?"

"Naj bo, kaj nas to briga? Jaz vzamem vendar le Alberta."

'Vraga vzameš, ne pa njega. Albert bo pregnan."

"Vzemem ga vseeno."

Monestrel stisne pesti.

"Oče," pravi Lucija resno, "premaguj se, še od zadnjič nisem okrevala, — ne prični znova."

Monestrel je komaj pričakoval prihodnjega dne, da je šel k Chanatu in prosil, naj ne pošlje Tenina nazaj v Vernoux.

"Luciji sicer še vedno roji Galtier po glavi," pravi, "toda morala si ga bo izbiti, ker ga pošljemo v Novo Kaledonijo, tako me je zagotovil gospod župnik."

"Ne dvomite o tem," odvrne Chanat. "Kar se pa tiče Tenina, sem mu rekel, da zanj ni več obstanka tu, je pričel ubogi dečko jokati in mi prisegel, da ne bo mogel preživeti, če ga zavrača gospodična Lucija."

"Ubogi dečko," ponovi Monestrel. "Toda če je temu tako, bi vendar končno rad pogledal . . ."

"Da da, vi mislite njegove listine, ljubi Monestrel; zvečer jih pregledam, ali sedaj me morate opravičiti, moj poljski čuvaj me čaka spodaj, imam jako važen opravek."

"Jako važen opravek . . ."

"Da, klub, h kateremu spadate tudi vi, bo danes oblastveno zaprt, ravno tako tudi kavarna, v kateri se nahaja.

"Kaj, kavarna tudi?"

"Da, sedaj pa moram paziti, da se izvrši natančno prefektovo povelje."

"To je povzročil gotovo davkar?"

"Prefekt sam," odvrne Chanat, katerega je jezilo, če se je mislilo, da ima v Royboni kdo drug vpliv, kakor on sam.

Republikanci, ki so to sami izprevideli, so prehiteli oblast, zaprli so prostore sami. Okna so zadelali, vrata zapahnili in zaklenili, pod okni pa so obesili veliko tablo z napisom:

Klubova kavarna in klub
sta bila
na oblastveno povelje
zaprta.
Otvoritev po volitvah!

V Royboni je bilo razburjenje veliko, ljudje so vreli skupaj, da bi videli, kako je videti oblastveno zatvorjena kavarna.

Stali so v gručah, in kakršno naravo je imel kdo, tako pa je opazoval pričetek sovražnosti, s strahom in srdom.

(Dalje sledi.)

Kraljica Dagmar.

Zgodovinski roman. Spisal Beneš Trebizsky.

TRETJI DEL.

DOMOVINI.

(Nadaljevanje.)

Toda še ta dan so se prepričali, kako se vse konča in že prihodnji dan so Přemisla po navadnem načinu posadili na vojvodski prestol . . . Le to jim ni hotelo iz glav, da je prijezdil v mesto kakor poslednji iz vojvodske družine. Tako revno opravljen, čelada zamazana, brez perjanice, krzno osivelo, brez najmanjšega okraska, meč v priprosti nožnici na običajnem jermenu, vrapec čisto brez odeje . . . Nikdo ni pomnil, da bi bil kdaj tako prihajal v Prago kak Přemislovec in nikomur ni hotelo v glavo, da bi mogel tako prijezditi v Prago sam vojvoda.... Kaj vse je moral pač v tujini pretrpeti, da je celo njegova oprava tako slaba! Kaj pač njegova soproga? — Kje sta njegova otroka? . . . Nič ni bilo slišati o njih! — Kakor da več ne živé! — Kdo bi bil rekel še pred dvema dnevoma, da pride danes v Prago, da sede jutri na prestol in da mu njegov brat vse tako prepusti. In vendar je to dejanska resnica!

Dobro — zelo dobro je rekel oni dedek: "Čudne reči se godijo — čudne, ljubi otroci — Sveti naši patroni nas prihajajo gledat! — — —"

In ko sta oba brata obstala na Hradčanih in skočila s konj, sta stopila najprej v svetovitsko cerkev, v cerkvi k svetnikovemu grobu, potegnila svoje meče, jih položila v obliki križa na grob, pokleknila in si prisegla večno zvestobo . . .

Češki gospodje vsled ginjenosti niso in niso mogli videti; le desnice so si stiskali še enkrat, kar najsrčnejše so mogli . . . Stari Černin je podal roko tudi mečenskegu Boriti in Mešku s Pernce, šepetaje: "Bili smo si sovražniki, bodimo si zopet dobri!" In Smečenski in Perucki sta stisnila vraskovito Dralavovo roko in je nista niti hotela izpustiti iz svojih desnic, oba obenem govoreča: "Davno sva že mislila na to; toda nisva si upala, ker ava se bala, da naju zavrneš!" In tema dvema sta se pridružila tudi Bavor Strakonicki in Ratmir s Krasikova . . .

Ko sta Přemisl in Vladislav še vedno klečala ob grobu svetega Vaclava, so se oglasili na cerkvenem tlaku težki koraki, zvenele so ostroge, jeklo je žvenketalo ob štirioglatih kamenih, in po svetišču se je razlegal glas, prihajajoč tako popolnoma iz dna zvveste, poštene češke duše: "Saj sem že slutil — saj sem vedel naprej — da se zgodi tako . . . Bodi zato na vekov veke češčen in hvaljen naš ljubi Gospod Bog!"

Prihajajoči v visokih jezdeških čevljih, s težko suknjo na telesu, z lvjem na belih brkah in ob boku z mečem za dve roki je bil gospod Peter, župan na Dreviču, prinašajoč v Prago knezu Vladislavu novico, da se je baje vrnil Přemisl in da naj se spominja svojih obljub, s katerimi je tolikokrat prepričeval na Dreviču svojega "jetničarja" o odkritosrčnosti, nesebični in požrtvovalni bratovski ljubezni.

XI.

Na Malhovu so se pripravljali k božičnim praznikom.

Toda gospa Adleta je postajala bolj in bolj zamišljena. Sedla je v naslonjačo, zagledala se molče pred-se, oči so se ji kalile — kalile, da je bilo v njih polno megla kakor zunaj pod širnim nebom, vstala, stopila k oknu, zagledala se v sneženo pokrajino, in na obliču ji je izraz zatajevane žalosti postajal jasnejši in jasnejši . . .

Přemislovo poslanstvo, da se je njegova pot na Češko končala z dobrim uspehom in da jo vabi v domovino, še vedno ni prišlo . . . Nikjer ni bilo slišati niti besedice o tem, kako je na Češkem. Ali je srečno prišel v rodno deželo? Ali ni padel na potu v roke svojih sovražnikov? In niti brat mejni grof se ni pripoznal k njim, kakor da zanj res ni sestre . . .

Zdelo se je, da se gospej Adleti na belem čelu že prikazuje vraska in da se nad temnimi lasmi tu in tam blišči že tudi srebrna nitka.

(Dalje prihodnjič.)

VSAK novdušen Sin ali Slovenske Narodne Podporne Jednote naročen na "Prosveto".

Ameriške vesti.

DETAJLI O UMORU ITALIJANSKEGA PROTESTANTOVSKEGA DUHOVNA.

Pittsburgh, Pa. — Vsak čas pričakujejo, da primejo morilce rev. Luke D'Amora, župnika italijanske protestantovske episkopalne cerkve v Braddocku. Znano je, da so ga mnogi Italijani sovražili, ker je učil protestantovsko vero. Pred dvema letoma ga je napadel Italijan Frank Somero in mu prizadjal rano z bodalom na obrazu. Npadalec je izvršil samomor v prisilni delavnici.

D'Amore je prišel pred šestimi leti iz Italije in pred štirimi leti je bil ordiniran za protestantovskega episkopalnega duhovna. V italijanski naselbini je imel velik vpliv. Pridobil je več svojih rojakov za novo vero, kar mu je pri katoliških Italijanih nakopalo sovraštvo.

Že zadnja dva meseca je D'Amore trdil, da postane žrtev fanatičnih sovražnikov. Vsako noč so mu fanatiki tajno sledili od cerkve do doma. Prejel je tudi več grozilnih pisem. Prosil je na policiji, da mu dovolijo nosit samokres v njegovo obrambo.

Policija sodi, da je bil D'Amore vstreljen iz zasede, ko je hotel vstopiti v svoj dom.

ŠPIJON PRIJET NA POTU V MEHIKO.

Salt Lake City, Utah. — Carl von Haagsmar, vohun in bivši tajni agent na pacifični obali v službi avstro-ogrskega poslaništva v Washingtonu, boljše poznan pod imenom Chauncey Hallender, izučen telegrafist, je dospel v spremstvu zveznega maršala Aquila Nebeckerja, iz Prescota, Ariz., v tukajšnje mesto.

Haagsmarja so prijeli v Arizoni, ko je hotel uskočiti v Mehiko, kjer je imel že vse dogovorjeno, da postavi brezžično postajo in tako informira nemške agente v dogodkih v Ameriki.

Iz Chicaga prihaja vest, da je majhna žena, ki je dejala, da se piše Nellie Hallender in je vohunova soproga, izpovedala prav čedne reči o Haagsmarju.

Povedala je, da ga je poročila pred sedmimi leti. Dejala je, da takrat svet še ni poznal generala Hindenburga, poznal ga je pa njen soprog. Govoril je o njem kot o svojem prijatelju. Dejal je, da je njegovo pravo ime baron Carl von Haagsmar in da je kapitan v avstrijski armadi. Njegov oče je bil avstrijski konzul v Norfolku, Va., in Bostonu.

Izvedela je za njegovo ime, ko je čitala brzojavko, adresirano na barona Carl von Haagsmarja. Odposlala jo je njegova sestra, soproga nekega vinskega agenta po imenu Devereaux na Francoskem.

Haagsmar je govoril pravilno angleščino z majhnim tujim naglasom. Preživljal se je kot telegrafist. Imel je vedno dosti denarja.

Nekega dne je svoji ženi rekel, da se združi z Lee Christmassom, honduraškim revolucionarjem, kot kapitan oddelka za strojne puške. Preden je odšel, je kazal veliko vsoto denarja in trdil, da mu jo je poslal Chistmass.

Soproga ni slišala o njem tri leta, dokler ji ni pisal, da je bil hudo ranjen v Mehiki in da se zdravi v St. Louisu. Kasnejše je izvedela, da se je zopet vrnil v Mehiko.

Mrs. Hollender je dejala, da je vedno mislila, da njenega soproga nekega dne primejo kot vohuna.

UMOR IN SAMOMOR.

Fishers Island, N. Y. — Saržent James Boyle od obrežnega topništva je ustrelil vojaka in ranil več drugih vojakov. Med ranjenci je tudi lajtnant Jean Bechend. Končno je še sebi pognal kroglo v glavo. Splošno sodijo, da se je sarženta zmešalo.

DELO MALOPRIDNEŽEV.

Winona, Minn. — Malopridneži so skušali vreči osobni vlak na Burlington železnici blizo mosta na meji raz tir. Robert Morning, železniški telegrafist, se je peljal ponoči z železniškim motorcikljem po tiru, ko je naletel na ovire. Prek tračnic so bili položeni pragi. Malopridneži so najbrž imeli namen vreči osobni vlak raz tir, ki je vozil ob 9:20 p. m. in s katerim so se peljali vojaški novinci.

PRIČUJOČNOST DUHA.

Denver, Colo. — Charles Da[illegible] brzojavni uradnik na železnici, [illegible] vsled gazolinske razstrelbe d[illegible] strašne opekline. Kljub temu, [illegible] je trpel hude in neznosne bo[illegible] ne, ni izgubil pričujočnosti du[illegible] Z zadnjimi močmi se je vlekel [illegible] semaforja in ga postavil na "st[illegible] da ustavi ekspresni vlak štev. [illegible] Vlakospremno osobje je [illegible] Davisa napol nezavestnega. S[illegible] raj vsa njegova koža je bila v [illegible] hurjih. Prepeljali so ga v den[illegible] sko bolnišnico. Živel je še [illegible] ure, nasmejal se staršem in se[illegible] in umrl. Skozi vse štiri ure, [illegible] je trpel strašno, ni enkrat za[illegible] kal.

Davis je opravljal službo na [illegible] staji Deertrail, Colo. Stali sta [illegible] posodi na postaji. V eni je bil [illegible] trolej, v drugi pa gazolin. Zjut[illegible] ob petih je bila še tema. Pos[illegible] je, da vzame petrolej. V tem [illegible] notku je nastala eksplozija, ki [illegible] je spremenila v živo baklo.

Davis se je spomnil, da ima [illegible] ti ekspresni vlak štev. 103. Č[illegible] ne vstavi, se zgodi velika nes[illegible] Vlekel se je po vseh štirih do [illegible] maforja in pritegnil držaj [illegible] Zgrudil se je na tla in v tem [illegible] nju ga je našlo vlakospremn[illegible] sobje.

GEN. GOETHALS, ŠEF [illegible] PARTMENTA ZA ARMA[illegible] NE POTREBŠČIN[illegible]

Washington, D. C. — Gen[illegible] Peyton C. March, izvršujoč[illegible] generalnega štaba, je naznanil, [illegible] se je povečala oblast gen. Goet[illegible] sa nad armadnimi potrebšči[illegible]

Divizija za vzkladiščenje in [illegible] važanje in divizija za nakup[illegible] nje in potrebščine sta sedaj [illegible] ženi pod vodstvom generala G[illegible] halsa. Prvo je vodil do sedaj [illegible] neral Goethals, drugo pa gen[illegible] Palmer E. Pierce.

Po tej reorganizaciji bo gen[illegible] Goethals nadzoroval nakup in [illegible] važanje opreme, pušk, munic[illegible] drugih armadnih potrebščin [illegible] dovažanju v taborišča in pri[illegible] šča, da jih tam vkreajo in od[illegible] ljejo v Francijo.

NEMŠKA AMERIŠKA NA[illegible] NA ZVEZA RAZPUŠČENA.

Philadelphia, Pa. — Ekse[illegible] va "Nemške ameriške nar[illegible] zveze" je na izredni seji skle[illegible] da razpusti organizacijo. Od[illegible] la je uradnikom, da izroče "A[illegible] riškemu rdečemu križu" $30[illegible] ki jih ima organizacija v blag[illegible]

Razpust nemške narodne [illegible] nizacije je naznanil K. A. [illegible] Scholtz v Baltimorju, ki je pr[illegible] svetovalec zveze.

ŽITO ZA HOLANDSKO.

Washington, D. C. — V[illegible] obrtni odbor je dovolil, da [illegible] odplujeta dve ladji naloženi [illegible] tom za Holandsko, ker prim[illegible] kuje tam živil.

Tretji parnik dobi dovolj[illegible] da odpluje iz nekega južneg[illegible] stana v Argentinijo, da tam n[illegible] žito za Holandsko.

MAJOR ARETIRAN.

Deming, N. M. —Pomožni [illegible] ni maršal je po instrukcijah [illegible] nega maršala Andrew Hudsp[illegible] aretiral John M. Birknerja, [illegible] jorja sto sedem in dvajsetega p[illegible] skotopniškega polka. Major B[illegible] ner se je rodil v Nemčiji. V Z[illegible] ženih državah biva nad tri[illegible] let. Obtožnica mu očita, da je k[illegible] zakon proti špijonaži.

"CHICKEN JOE" POMIL[illegible] ŠČEN.

Springfield, Ill. — Gove[illegible] Lowden je pomilostil zamore[illegible] Campbella, poznanega pod im[illegible] nom "Chicken Joe", ki je bil [illegible] okoliščinskih dokazih, da je u[illegible] ril ženo bivšega jolietskega p[illegible] čarja Allena, obsojen na ves[illegible]

STOLETNICA ILLINOISK[illegible] USTAVE.

Springfield, Ill. — Gove[illegible] Lowden bo predsedoval na sl[illegible] dne 18. aprila, ki se vrši v pr[illegible] vo stoletnice dovoljenja za [illegible] lanje illinoiske ustave in da [illegible] Illinois organizira kot država.

Med govorniki je tudi L[illegible] Aubert, član francoske kom[illegible]

DRČA VSTAVILA VLAK.

Cumberland, Md. — Silen v[illegible] je potrgal brzojavne žice. P[illegible] blizo Piedmonta na Baltimo[illegible] Ohio železnici je vstavila pr[illegible] za dvanajst ur. Pri Elk Gar[illegible] W. Va., je zapadel osemnajst [illegible] cev debel sneg.